

2023-02-27

Infoklass: 1

Diarienummer:
KFM 141-2023Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

Europeiska kommissionens förslag till direktiv om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten

Ju2022/03740

Kronofogdemyndigheten (Kronofogden) delar de bedömningar som regeringen gör i faktapromemorian 2022/23:FPM48 om förslaget effekter på svenska regler och regeringens ståndpunkt att sträva efter att gemensamma regler inte negativt ska påverka eller komma i konflikt med redan existerande och väl fungerande nationella system.

Kronofogdemyndigheten får därutöver lämna följande yttrande.

Allmänt

Direktivet använder begreppet insolvensförfarande utan närmare precisering av vilken form av förfarande som avses med de olika förfarandena.

Eftersom det i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/848 om insolvensförfaranden har definierats att insolvensförfarande för svensk del är konkurs, företagsrekonstruktion samt skuldsanering behöver det under det fortsatta arbetet klargöras för svensk del vilket eller vilka förfaranden som de olika förslagen är tänkta att tillämpas på..

Återvinning av vissa transaktioner

För konkurs och företagsrekonstruktion finns det återvinningsregler som i stort överensstämmer med de som föreslås i direktivet. I konkurslagen finns också ett återvinningsförbud för betalning av skatt och betalning av underhåll enligt äktenskapsbalken och föräldrabalken. Det behöver bedömas vilka konsekvenser direktivets förslag till återvinningsregler kan få för det svenska återvinningsförbudet för betalning av skatt och underhåll.

PostadressBox 1050
172 21 SUNDBYBERG**Besöksadress**

Esplanaden 1

Telefon 0771-73 73 00www.kronofogden.se
kontakt@kronofogden.se

När det gäller företagsrekonstruktioner har Kronofogden idag inte som uppgift att ha tillsyn över återvinningsfrågor. Det behöver därför klarläggas om Kronofogden ska ha sådan tillsyn i det fall företagsrekonstruktion ska vara ett sådant insolvensförfarande som ska omfattas av återvinningsbestämmelserna.

Utsedda domstolars tillgång till uppgifter om bankkonton

Förslaget utgår från att det är särskilt utsedda domstolar som ska hantera begäran från förvaltare att få uppgifter om bankkonton. Kronofogden anser att det bör vara möjligt för en medlemsstat att hantera sådana frågor via andra myndigheter än domstolar. Idag har både Skatteverket och Kronofogden åtkomst till uppgifter om bankkonton och skulle kunna hantera den uppgiften istället för en domstol. Med hänsyn till strävan att renodla domstolarnas verksamhet bedömer Kronofogden att uppgiften att lämna ut uppgifter om bankkonton inte är en sådan fråga som behöver prövas av domstol.

Prepack-förfaranden

Det finns ingen motsvarighet i svensk rätt till förslaget om Prepack-förfaranden. I viss mån kan företagsrekonstruktion svara upp mot syftet att sälja av del av eller hela rörelsen. I en företagsrekonstruktion kan det ingå som del i rekonstruktionen att sälja av olönsamma delar men det är då företagaren som säljer av den olönsamma delen. I konkurs kan en förvaltare sälja en pågående rörelse varför prepack-förfarandet delvis omfattas av vårt konkursförfarande. Det som inte finns i svensk rätt är att man kan utse en administratör som innan insolvensförfarandet inleds ska hitta en köpare till hela eller del av rörelsen. Prepack-förfarandet, såsom det är tänkt att fungera, är alltså en ny rättsfigur i den svenska rättsordningen. I den inledande fasen innan ett insolvensförfarande inleds ska hinder mot verkställighet kunna beslutas. I denna fas ska en utsedd administratör finna en köpare till hela eller del av rörelsen så att när insolvensförfarandet öppnas ska en snabb avveckling kunna ske. Kronofogden anser att Sverige bör verka för att prepack-förfarande inte genomförs. Företagsrekonstruktion och konkurs ger tillräckliga garantier för att kunna avveckla en rörelse eller del av en rörelse och prepack-förfarande behövs därför inte. Det är mer ändamålsenligt att istället överväga om det kan behövas någon modifiering av framförallt rekonstruktionsförfarandet istället för att införa ett ytterligare förfarande inom insolvensområdet.

I artikel 22 punkt 2 d anges att administratören ska ange om denne anser att det bästa budet inte utgör ett uppenbart åsidosättande av testet om

borgenärernas bästa intresse. I beaktandepunkten 25 anges att det ska säkerställas att verksamheten säljs till bästa marknadsvärde under prepackförfarandet. Medlemsstaterna bör därför säkerställa att försäljningsprocessen under förberedelsefasen uppfyller höga krav på konkurrens, transparens och rättvisa. Kronofogden uppfattar att artikel 22 punkt 2 d inte står i överensstämmelse med beaktandesatsen 25.

Under den inledande fasen ska medlemsstaterna garantera att det ska kunna fattas beslut om att verkställighetsåtgärder inte får vidtas. I den delen hänvisas till artikel 6 och 7 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1023 om ramverk för förebyggande rekonstruktion, om skuldavskrivning och näringsförbud och om åtgärder för att göra förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning effektivare samt om ändring av direktiv (EU) 2017/1132 (Rekonstruktions- och insolvensdirektiv) som avser olika typer av fordringar. Verkställighetsåtgärder avser såväl verkställighet av fordringar som annan verkställighet, d.v.s. avhysning och handräckning men också säkerhetsåtgärd i form av kvarstad. Även annan verkställighet kan få inverkan i ett insolvensförfarande. Det behöver därför klargöras om verkställighetsåtgärder enbart ska avse verkställighet av fordringar eller om andra verkställighetsåtgärder ska omfattas.

Företagsledares skyldighet att begära att ett insolvensförfarande inleds samt deras civilrättsliga ansvar

Aktiebolagslagen anger när styrelsen måste upprätta kontrollbalansräkning m.m. på grund av obestånd eller misstanke om obestånd. Det finns dock inte någon tydlig tidsfrist inom vilken ett aktiebolag måste ansöka om ett insolvensförfarande som direktivet vill genomföra. Kronofogden är positiv till att det införs en tydlig tidsfrist för att ansöka om ett insolvensförfarande, men anser att det även bör finnas ett krav på företagsledare att skyndsamt vidta åtgärder inom denna tidsfrist för att minimera skadorna för företaget och dess borgenärer.

Inledande av ett förenklat avvecklingsförfarande

Förfarandet tar sikte på mikroföretag som ska ha ett förenklat förfarande för att snabbt kunna avveckla rörelsen. Själva avvecklingen ska skötas av en myndighet, men under vissa omständigheter ska en förvaltare kunna utses. Det finns likheter med det förfarande som återfinns i 10 kap. konkurslagen, d.v.s. avskrivningskonkurser men med den skillnaden att bestämmelserna i konkurslagen gäller inte bara för mikroföretag och att det är en förvaltare som sköter avvecklingen. Det förenklade avskrivningsförfarandet ska vara

ett snabbt förfarande för att likvidera en icke lönsam rörelse. Kronofogden bedömer att de svenska reglerna om avskrivningskonkurser lever upp till det syfte som ett förenklat avvecklingsförfarande ska reglera. Direktivet bör därför ge medlemsstaterna utrymme för att inrätta ett snabbt avvecklingsförfarande efter vad som bedöms passa bäst i den nationella rättsordningen.

Direktivet har inget krav på att bokföringen ska tas om hand och inte heller något krav på att utreda om det förekommit något som kan vara brottsligt. Kronofogden anser att Sverige behöver säkerställa att direktivet inte hindrar att Sverige har krav på att bokföring ska tas om hand och att det ska utredas om oegentligheter har förekommit om det förenklade avskrivningsförfarandet för mikroföretag införs. Det ska i sammanhanget påpekas att brottsanmälan från konkursförvaltare är, såvitt Kronofogden erfar, vanligare i konkurser som avser mikroföretag än i andra bolag. Ett snabbt avskrivningsförfarande måste därför ha garantier för att det görs vissa kontroller för att utreda om det förekommit oegentligheter.

Under avvecklingsförfarandet ska det kunna beslutas att verkställighetsåtgärder inte får ske innan förfarandet är avslutat. Eftersom förfarandet närmast är en form av konkurs framstår det som naturligt att utmätning inte får ske. Det anges att under vissa förhållanden kan en fordran undantas från förbudet att vidta verkställighetsåtgärder. I konkurs får utmätning ske för fordran förenad med panträtt, se 3 kap. 7 § konkurslagen. Det behöver klargöras om fordran förenad med pant ska få verkställas även under ett avvecklingsförfarande eller om sådan fordran ska omfattas av förbudet mot verkställighetsåtgärder.

I det förenklade avvecklingsförfarandet ska gäldenären som huvudregel ha rådighet över sina tillgångar samtidigt som en myndighet ansvarar för avvecklingen av rörelsen. Förfarandet är främmande för svensk del och Kronofogden är tveksam till om det är ett ändamålsenligt förfarande när gäldenären ska fortsätta ha rådighet över tillgångarna samtidigt som en myndighet avvecklar rörelsen. Eftersom rörelsen ska avvecklas framstår det som mer ändamålsenligt att direkt utse en förvaltare som avslutar rörelsen än att gäldenären fortsätter driva rörelsen samtidigt som en annan aktör ser till att avsluta den.

Borgenärskommitté

I insolvensförfaranden ska det vara möjligt att utse en borgenärskommitté som förvaltaren ska tillfråga i viktigare frågor, i frågor om försäljning av

tillgångar m.m. Syftet är att ta tillvara borgenärernas intressen i ett insolvensförfarande.

I företagsrekonstruktioner är det möjligt att inrätta borgenärskommitté men inte i konkursförfaranden. I konkursförfarandet tillgodoses borgenärernas intressen av dels Kronofogden som utövar tillsyn över förvaltarens åtgärder, dels att utdelningsförslag och slutredovisning hålls tillgänglig för borgenärerna. I 7 kap. 9 § konkurslagen anges att förvaltaren på begäran av bland annat borgenär ska lämna upplysningar om boet. I 10 § anges att förvaltaren i viktigare frågor ska höra särskilt berörda borgenärer. Enligt 30 § kan en borgenär begära att rätten utser en granskningsman för att övervaka förvaltningen på borgenärens vägnar. Kronofogden anser att den svenska lagstiftningen har tillräckliga garantier för att ta tillvara borgenärernas intresse av insyn över förvaltningen av ett konkursbo. Kronofogden anser därför att direktivet bör ge medlemsstaterna möjligheter att tillgodose borgenärernas intresse av insyn genom andra förfaranden än en borgenärskommitté.

Om borgenärskommitté blir ett krav i ett konkursförfarande behöver det klarläggas hur borgenärskommitténs roll förhåller sig till Kronofogdens tillsynsuppdrag.

Det här beslutet har fattats av biträdande rikskronofogde Cecilia Hegethorn Mogensen. Verksjurist Olof Dahnell har föredragit ärendet. Vid den slutliga behandlingen har även rättschef Ulrika Lindén, produktionsdirektör Eva Carlquist, verksamhetsstödsdirektör Arwid Dahlberg och enhetschef Kristin Alm deltagit. Beslutet har godkänts digitalt och saknar därför underskrift.